

مصاحبه

صادرات نهال

از استان آذربایجان غربی

استان آذربایجان غربی به دلیل پتانسیل بالای تولید نهال و هم مرز بودن با چهار کشور شرایط تبدیل به پایانه صادرات نهال را دارد. با توجه به اهمیت صادرات نهال درختان میوه در سال‌های اخیر و اطلاع از وضعیت آن در کشور با جمعی از مدیران و دست‌اندرکاران صادرات نهال در شهرستان میاندوآب به گفتگو نشستیم و نظرات آنها را در این باره جویا شدیم.

مجتبی علیزاده

جناب آقای مهندس دیانتی جناب‌عالی به عنوان مدیریت محترم جهاد کشاورزی شهرستان میاندوآب، جایگاه صادرات نهال استان را چگونه می‌بینید؟

در ابتدا لازم میدانم از استعداد و پتانسیل نهال مطالبی را خدمتتان عرض کنم. استان آذربایجان غربی بیش از ۲۰ میلیون اصله نهال تولید می‌کند که حدود ۱۲ میلیون اصله آن در شهرستان میاندوآب تولید می‌گردد. به عقیده بنده تولید کنندگان نهال در میاندوآب از بهترین‌های کشور هستند و با حمایت از آن‌ها می‌توان بر تولید و صادرات نهال کشور افزود. استان آذربایجان غربی علاوه بر پتانسیل تولید نهال به دلیل هم مرز بودن با چهار کشور همسایه، می‌تواند نقش پایانه صادرات نهال به کشورهای همسایه را ایفا کند و رسیدن به این نقطه توجه ویژه به این بخش را طلب می‌کند.

البته شرایط جدید صدور مجوز تولید نهال و سیاست‌های معاونت باغبانی باعث ایجاد فاصله بین بخش خصوصی و بخش دولتی شده است. این شرایط با توجه به پشتوانه‌های مالی و امکانات تولید بسیاری که نیاز دارد برای تولیدکنندگان حال حاضر امکان‌پذیر نمی‌باشد.

حفظ بازارهای خارجی می‌تواند پشتوانه بسیار خوبی برای تولیدات مازاد کشور و ایجاد اشتغال در این زمینه باشد. در حال حاضر امکانات خوب و مناسبی برای ایجاد پایانه فروش نهال در استان وجود دارد. این پایانه می‌تواند چالش‌های مهم عرصه نهال که شامل ناهماهنگی‌های بازار فروش، مشکلات جابجایی نهال، اعمال شرایط قرنطینه‌ای، قوانین مربوط به صادرات و امور گمرکی و غیره را برای بخش خصوصی حل و فصل کند البته این امور

ایجاد اشتغال

حفظ بازارهای خارجی می‌تواند پشتوانه بسیار خوبی برای تولیدات مازاد کشور و ایجاد اشتغال در این زمینه باشد.

نافی نظارت و کنترل بر اجرای مقررات از طرف بخش‌های دولتی نخواهد بود

جناب آقای مهندس دیانتی روند کنونی صادرات نهال را چگونه می‌بینید؟

در حال حاضر تولیدکنندگان استان با توجه به شرایط و امکاناتی که دارند، قبل از شروع فصل صادرات به کشورهای همسایه رفته اقدام به بازاریابی و جلب مشتریانی برای خود می‌کنند. ارتباطات بین تولیدکننده و مصرف‌کننده بدون واسطه انجام می‌گیرد. از این به بعد تولیدکننده جهت گذراندن مراحل تولید و پیش زمینه‌های صادرات در داخل کشور به فعالیت می‌پردازد. از اقداماتی که باید قبل از صادرات نهال صورت گیرد، گرفتن تاییدیه مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال است. لازم به ذکر است تولیدات نهالستان‌های مجوزدار استان در مراحل مختلف مورد بازدید کارشناسان مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال و دیگر اعضای محترم کمیته فنی نهال استان قرار می‌گیرند.

نهال‌های استاندارد در پایان فصل تولید شناسه دار شده و پس از کنترل نهایی توسط کارشناسان از زمین خارج شده و پس از بسته‌بندی و بارگیری به سمت گمرکات مرزی رفته و برای صادرات ارسال می‌شوند. در این زمان تولیدکنندگان مراحل قانونی صادرات را طی کرده و به کمک بازرگانانی که در مرزها حضور دارند اقدام به صادرات می‌کنند. از مشکلات بزرگ صادرکنندگان نهال عدم وصول مطالبات

آنها پس از رسیدن نهال به دست مشتری می‌باشد. گاهی وصول این مطالبات تا اواسط سال آینده به طول می‌انجامد. چند مشکل و چالش بزرگ در این روند وجود دارد که لازم است با برنامه‌ریزی و مدیریت در سال‌های آینده حل و فصل گردند. یکی از عمده‌ترین آنها عدم آگاهی تولیدکنندگان نهال از قوانین صادرات و روند صادراتی می‌باشد که باعث می‌شود بازرگانان مرزی با گرفتن مبالغ گزافی از تولیدکننده، امور گمرکی وی را انجام دهند.

جناب آقای دکتر علیزاده جنابعالی به عنوان کارشناس نهال مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال در استان آذربایجان غربی، که مستقیماً با نهالکاران و روند تولید و صادرات آنها در ارتباط هستید چه مشکلاتی را تا کنون در این روند مشاهده نموده‌اید؟

همانطور که آقای مهندس دیانتی اشاره فرمودند، نبود تشکل منسجم در بین تولیدکنندگان نهال استان از مشکلات بسیار بزرگ تولید و صادرات استان می‌باشد. این تشکل منسجم می‌تواند در قالب نظام صنفی تولیدکنندگان نهال شکل گیرد. عدم توانایی واحدهای تولیدی حقیقی در شناسایی بازار هدف در داخل و خارج از مرزهای کشور، معضلات پیگیری مطالبات داخلی و بین‌المللی و عدم آگاهی و اشراف به مقررات داخلی و بین‌المللی در زمینه نهال از مشکلات عمده‌ای هستند که صادرکنندگان استان با آن روبرو هستند. با اجرای صحیح استانداردهای تولید و مقررات قرنطینه‌ای قبل از کنترل نهایی توسط مؤسسه، حفظ منابع مالی و زمانی با آموزش مدیریت دقیق و بهتر به تولیدکنندگان نهال استان و حمایت از تولیدات با کیفیت نهالکاران را از جمله حمایت‌هایی است که تشکل صنفی به آنها خواهد کرد.

این تشکل می‌تواند با استفاده از متخصصان مجرب در بحث‌های تخصصی مانند بررسی‌های مالی، قوانین حقوقی، شرایط و ضوابط گمرکی و... در ارائه خدمات به تولیدکنندگان نهال و در درجه بعد مصرف کنندگان آن محصول کمک کند.

از نیازهای مبرم صادرات نهال شناخت بازارهای جدید و ایجاد ثبات در بازارهای صادراتی می‌باشد که با توجه به عدم توانایی شخص تولیدکننده در این امر نیاز به گروه تخصصی با ارتباطات بین‌المللی، ضروری می‌باشد.

از مزایای دیگر ایجاد نظام صنفی تولیدکنندگان نهال، قیمت‌گذاری نهال می‌باشد، تا این وحدت رویه بتواند باعث ساماندهی بیشتر عرضه نهال در داخل و خارج گردد. رتبه‌بندی تولیدکنندگان و طبقه‌بندی و قیمت‌گذاری بر روی نهال‌ها می‌تواند از اولویت‌های این تشکل جهت ساماندهی تولیدات و صادرات باشد. با هدفمند شدن تولید و حرکت تولیدکنندگان به سمت تولیدات تخصصی، شناسایی و تأمین بازارهای داخلی و خارجی بهتر و مناسب‌تر صورت می‌گیرد.

آقای دکتر علیزاده نیاز بازارهای بیرون مرزی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

تنوع ارقام درخواستی از کشورهای هدف بسیار بالا می‌باشد که تولیدکنندگان در این زمینه توانایی رفع نیازها را به صورت فردی ندارند. که باز تشکل‌هایی که متذکر شدم می‌تواند به حفظ بازار کمک شایانی کند. همینطور درخواست‌ها بر اساس اطلاعات متقاضیان از بازار میوه می‌باشد. هدف‌دهی و آشنایی بازار مصرف از توان تولید داخل کشور با توجه به محدودیت‌های موجود در زمینه ژرم پلاس‌های بومی بسیار ضروری می‌باشد. تشابه اقلیمی بین ایران و کشورهای همسایه این امکان را به کشور ما می‌دهد تا با استفاده از توان داخلی که شامل نیروی متخصص و متبحر در زمینه

تولید نهال و همینطور ابزار و امکانات مناسب تولید بتوانیم بازار تولید نهال و اندام تکثیری را در اختیار بگیریم.

وصول مطالبات

یکی از مشکلات صادرات نهال توسط تولیدکنندگان، طولانی شدن زمان وصول مطالبات از خریداران است که ناشی از ناآشنایی صادرکنندگان با قوانین کشور ثالث می‌باشد.

تولید نهال و همینطور ابزار و امکانات مناسب تولید بتوانیم بازار تولید نهال و اندام تکثیری را در اختیار بگیریم. ضروری است به این نکته اشاره کنم که کیفیت و بسته‌بندی مناسب نهال‌های استاندارد و شناسه‌دار می‌تواند به صادرات بهتر و بیشتر نهال‌ها کمک شایانی داشته باشد.

بهتر و بیشتر نهال‌ها کمک شایانی داشته باشد. در حال حاضر در برخی از بازارها مانند کشور آذربایجان به خاطر دقت در درجه بندی نهال‌ها و بسته بندی مناسب آنها، برند تولیدات ایرانی جایگاه خود را پیدا کرده است. و بازار مصرف برای نهال‌های استاندارد برندهای ایرانی رو به افزایش است. اما این فرآیند در کشور عراق با شرایط مناسبی روبرو نیست. وجود نهال‌های غیر استاندارد که به صورت قاچاق از مبادی غیر قانونی به کشور همسایه می‌رود باعث کاهش رغبت بازار مصرف کردستان عراق از نهال‌های ما شده است. این موضوع را می‌توان از کاهش میزان صادرات از سال ۹۴ تا ۹۵ مشاهده کرد.

حضور تشکل یا نماینده‌ای از طرف تولیدکنندگان نهال در کشور مصرف‌کننده جهت ارائه خدماتی به مصرف‌کنندگان و صادرکنندگان می‌تواند باعث ایجاد اطمینان بیشتر مصرف‌کننده از تولیدات استاندارد باشد. نقش بخش‌های دولتی در حمایت این تشکل بسیار ضروری است.

روند صادرات نهال و سامانه فرامرزی یا EPL را چگونه می‌بینید؟

این سامانه به تولیدکنندگان کمک کرده تا بتوانند با سرعت بیشتری مجوز صادرات خود را به گمرک ارسال کنند و با سرعت بیشتری اقدام به صادرات کنند. البته برخی از گمرک‌های کوچک هنوز مسلط به این سامانه نمی‌باشند و در مواردی باعث صرف وقت زیاد و توقف طولانی محموله صادراتی در مرز می‌گردد. فعالیت‌های گمرکی از جمله موارد وقت‌گیر در امر صادرات می‌باشد. صادرات نهال به خارج از کشور عمدتاً در فصل‌هایی انجام می‌گیرد که شرایط آب و هوایی مناسب نمی‌باشد. این موضوع باعث می‌شود در صورت عدم وجود شرایط جوی نامناسب توقف بار و محموله صادراتی در گمرکات طولانی شده و شاهد تلفات نهال‌ها باشیم.

در پایان و با توجه به صحبت‌های انجام شده، انتظارات شما تولیدکنندگان محترم نهال از بخش‌های دولتی چیست؟

اولین درخواست ما حمایت مالی به شکل تسهیلات بیشتر از طرف بخش‌های دولتی است. با توجه به اینکه وصول مطالبات مالی در بحث صادرات نهال زمان‌بر می‌باشد در صورت حمایت

جناب آقای قاسمیان، نظر جنابعالی به عنوان تولیدکننده و صادرکننده نهال در رابطه با نقش و اهمیت شناسه در صادرات نهال چیست؟

با توجه به اینکه شناسه‌های موجود بر روی نهال‌های استاندارد نصب می‌گردد تأثیر مثبتی در ترغیب مصرف‌کننده‌های داخلی دارد اما شناسه با مشخصات داخلی در بازارهای جهانی جایگاه خوبی ندارد. شناسه‌های انگلیسی که قابلیت معرفی محصول را در بازارهای خارجی داشته باشد و هم‌بینطور گواهی بهداشت از مبداء برای اطمینان بازارهای مصرف از سلامت نهال و اندام‌های تکثیری می‌تواند کمک شایانی به ارتقاء سطح کیفی و کمی صادرات نهال و افزایش رغبت مصرف‌کنندگان خارجی در استفاده نهال‌های استاندارد داشته باشد.

به علاوه انجام سریع‌تر و زود هنگام‌تر عملیات کنترل و نظارت بر نهال‌های تولیدی و تأیید آنها توسط مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال، سازمان حفظ نباتات و مدیریت باغبانی می‌تواند این امکان را به صادر کننده بدهد تا آنها در این بازار با هزینه‌های کمتر و اطمینان بیشتری اقدام به صادرات کنند.

گاهی صدور گواهی بهداشت جهت فروش نهال و جابجا کردن آن به خارج از استان و خارج از کشور با سیاست‌های دوگانه‌ای مواجه می‌شود. با اینکه طبق اعلام قبلی سازمان حفظ نباتات

مدیریت زمان

گاه زمان بر بودن صدور تأییدیه از سوی کارشناسان و مراجع دولتی باعث از دست رفتن فرصت مناسب صادرات می‌شود.

شناسه انگلیسی زبان

شناسه‌های نهال اگرچه در بازار داخلی تأثیر مثبتی بر مصرف کننده داخلی دارند، اما در بازار جهانی نیاز به شناسه انگلیسی است که قابلیت معرفی و تأیید کیفیت را داشته باشد.

کلینیک‌های گیاهپزشکی

مسئول نظارت بر سلامت

نهالستان‌ها می‌باشند اما

جهت صادرات نهال حتی

به استان‌های هم‌جوار، نیاز

به گواهی بهداشت با تأیید

سازمان حفظ نباتات می

باشد که نمونه‌برداری مجدد

و بازدیدهای مجدد آنها بسیار

زمان‌بر می‌باشد.

مالی از طرف بخش دولتی می‌توان با انسجام بیشتر و کیفیت بهتری به صادرات فکر کرد.

در مواردی عدم اطلاع تولیدکنندگان از روند صادرات و قوانین مربوط به آن مشکلات عدیده‌ای را در مسیر صادرات ایجاد کرده است، به‌طور قطع آموزش‌های مناسب به تولیدکنندگان می‌تواند از اتلاف هزینه‌های غیرضروری بکاهد.

با توجه به این‌که زمان تقاضای نهال در بازارهای بیرون-مرزی مخصوصاً بازار کشور عراق نسبت به بازار ایران زودتر از ایران است و فرصت تولیدکنندگان برای صادرات محدود می‌شود لازم است در روند صدور مجوز صادرات و صدور شناسه نهال تسریع شود.

گاهی زمان بر بودن تأیید کارشناسان حوزه‌های مختلف جهت تأیید نهال‌های تولید شده و نهال‌های آماده ارسال به گمرک، باعث از دست رفتن فرصت مناسب صادرات می‌گردد. این مشکل زمانی بیشتر نمود پیدا می‌کند که صادرکنندگان مجوز دار و قانونی در این پروسه از صادرکنندگان غیر قانونی که هزینه‌های مربوط به تعرفه‌های کنترل و نظارت و نه تعرفه‌های مربوط به صادرات را پرداخت نمی‌کنند عقب مانده و بازار خود را از دست بدهند.